

● ● ● ● ● Heel erg bedankt voor de samenwerking en het vertrouwen. De landbouwafdeling Boedapest sluit op 1 september 2014 na 22 jaar haar deuren. De afdeling positioneerde mede Nederland in de regio, faciliteerde Nederlandse ondernemers bij het betreden van de markt, ondersteunde Hongaarse instanties met kennis en ervaring, en rapporteerde over Hongaarse landbouwpolitiek en landbouwontwikkelingen.

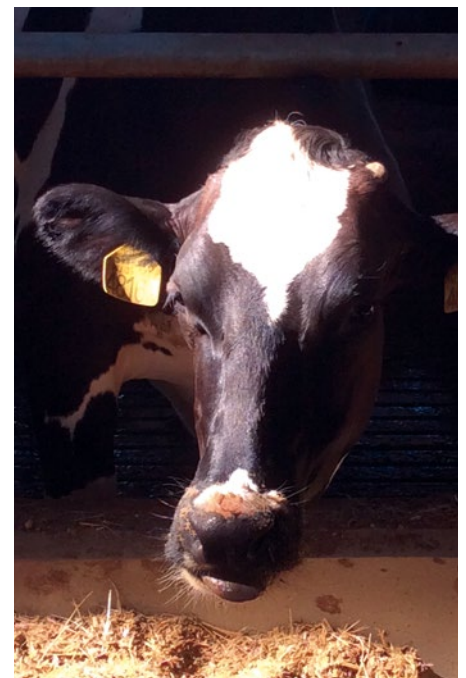
Landbouwafdeling Boedapest sluit deuren per 1 september

Köszönöm szépen

Hoeveel contacten en handelsrelaties met ondersteuning van de landbouwafdeling zijn ontstaan, is niet bijgehouden. Maar zeker is dat bedrijven over en weer profiteren van de jarenlange inzet. Hongarije heeft vanwege haar gunstige ligging altijd een sterke focus gehad op landbouw. Sinds de totstandkoming van het Trianon-verdrag, waarmee het huidige Hongarije na de Eerste Wereldoorlog zijn vorm kreeg, bedroeg de landbouwproductie maar liefst 500% meer dan het land zelf nodig had. Logisch dus dat Nederland als landbouw-grootmacht in 1992 besloot tot de oprichting van een landbouwafdeling in Hongarije.

Landbouwwraad Martijn Homan kijkt samen met 'zijn' steunpilaren László Iványi en Daphne Dumon terug op de afgelopen 22 jaar. Wat zijn de mooiste resultaten waar je op terugkijkt? Iványi: "Zonder meer de introductie van een identificatie- en registratiesysteem in de veehouderij. Op initiatief van het Hongaarse ministerie van Landbouw en de stamboekorganisaties in Hongarije en Nederland zijn we in de jaren 90 gezamenlijk een project gestart voor de opzet en implementatie van een I&R-systeem in

Hongarije. Het systeem vormt nu nog steeds de basis voor het huidige systeem, waar zowel Nederlandse als Hongaarse veehouders nog steeds van profiteren.

Boven: het Balatonmeer in Hongarije.

Rechts: koe met oormerk uit I&R-systeem.

Pagina 8: de huidige bezetting van de landbouwafdeling bezoekt een Hongaarse wijnkelder: v.l.n.r. Martijn Homan, Daphne Dumon en László Iványi.

1992-2014, landbouwafdeling Boedapest: een dynamisch werkgebied

De landbouwafdeling werd in 1992 opgericht. Net als Hongarije kende de afdeling een turbulente geschiedenis qua omvang, inspeland op politieke en landbouwontwikkelingen van het moment, en stond het aan de basis van nieuwe landbouwafdelingen in de regio. Bij de oprichting bestond het werkgebied uit Hongarije, Roemenië en Bulgarije. In 1998 gingen Roemenië en Bulgarije zelfstandig verder en werden Kroatië, Servië, Bosnië en Macedonië aan het werkgebied toegevoegd. Na sluiting van de landbouwafdeling Wenen werden in 2004 ook Oostenrijk en Slovenië toegevoegd. In 2005 kreeg het huidige werkgebied vorm: Hongarije, Oostenrijk en Slovenië. Van 1999-2010 werd de afdeling versterkt met een drietal veterinaire raden, die de nieuwe lidstaten ondersteunden met veterinaire aangelegenheden. Vanaf september 2014 worden de huidige werkgebieden van de landbouwafdelingen Warschau en Boedapest samengevoegd tot Polen, Slowakije, Hongarije en Oostenrijk, met als standplaats Warschau.

Een ander project waar ik met veel plezier op terugkijk, is een appelproject in de buurt van het Balatonmeer. Dit PSO-project vormde in feite een startpunt voor de modernisering van de Hongaarse appelteelt en introduceerde het gebruik van laagstambomen in Hongarije. Daarnaast hebben we bijgedragen aan vele andere projecten, waarbij kwaliteitsverbetering van de productie vaak een belangrijk aspect vormde. Mede dankzij dit soort gezamenlijke projecten heeft Nederland in de Hongaarse landbouwsector een goed imago.”

Dumon: “Mijn periode op de afdeling is natuurlijk korter dan die van László, maar zelf heb ik mooie herinneringen aan het eerste EU-voorzitterschap van Hongarije in 2011. We hebben in die periode veel delegaties ontvangen, waaronder toenmalig staatssecretaris Henk Bleker. Tevens kijk ik met plezier terug op de vele conferenties die we georganiseerd hebben, bijvoorbeeld over de groene stad of zoals recentelijk een regionaal bezoek voor de varkenshouderij, waarbij we nauw samenwerkten met de collega's uit Boekarest en Belgrado.

Gemiste kansen?

Mooi, deze resultaten. Maar waar liggen de kansen die Nederland en Hongarije gemist hebben in de afgelopen periode?

Iványi: “Qua afzet is Hongarije voor Nederland een ‘reservemarkt’, de omvang is te klein en

de taal te moeilijk. Dat is jammer, want er lagen zeker mogelijkheden voor de afzet van verwerkte producten. Veel van deze posities zijn nu ingenomen door Oostenrijkse en Duitse bedrijven. Ook zien we steeds meer Poolse producten op de markt verschijnen.

Ten aanzien van primaire productie blijft Hongarije bijzonder interessant. Het land kent een groot akkerbouwareaal, heeft ruim 5,8 miljoen hectare landbouwgrond en een afnemende veestapel. Het kent uitstekende productiefactoren: vruchtbare grond, veel zonuren, veel (milieu)ruimte en een lage ziektedruk als gevolg van de geografische spreiding van bedrijven. Ook is er een groter draagvlak voor veehouderij. Er lagen en liggen nog steeds legio kansen voor samenwerking, kennis, technologie en verbetering van de productie. Maar dit gaat niet vanzelf, Nederlanders bekijken zich regelmatig op de bedrijfscultuur en denken te klein. Een groot bedrijf is niet hetzelfde als een familiebedrijf in Nederland. Dat vraagt aanwezigheid,

Martijn Homan start als per 1 september a.s. als landbouwaad in Warschau. Als gevolg van het nieuwe werkgebied, waartoe ook Hongarije behoort, blijft hij aanspreekpunt en actief betrokken bij landbouwontwikkelingen in Hongarije.

capaciteiten op het gebied van management en aansturing, en doorzettingsvermogen. We hebben veel Nederlandse pioniers zien komen in de afgelopen 22 jaar, er zijn er maar enkele echt geslaagd.”

In de afgelopen 22 jaar is er veel gebeurd in de landbouwsector, wat heeft dit betekend voor de werkzaamheden?

Iványi: “Aanvankelijk werd vooral projectmatig gewerkt, na de omwenteling kwamen er veel handelsvragen binnen en wilden diverse bedrijven en organisaties projecten starten in Hongarije. Met het oog op de EU-toetreding kregen aanpassing van Hongaarse instituties en regelgeving aan Europese eisen veel aandacht, waarna na de toetreding in 2004 beleidsmatige en politieke aspecten een belangrijkere rol kregen.”

Welke tips willen jullie meegeven aan Nederlandse bedrijven, nu zij geen direct beroep meer op jullie kunnen doen?

In koor: “Houd rekening met de taal en cultuur! Hongaars is een van de moeilijkste talen in de wereld, veel Hongaren spreken maar beperkt vreemde talen, veel informatie is alleen in het Hongaars beschikbaar. Daarnaast is de zakenmentaliteit in Hongarije anders, houd daar ook rekening mee.

De laatste jaren zien we vooral de behoefte aan kennis toenemen. Hongaarse bedrijven staan meer en meer open voor betaalde dienstverlening en kennis. Ook het traject voor afzet van het Nederlands mestoverschot lijkt perspectiefvol. Hongarije kent een structureel fosfaattekort en een afnemende veestapel.”

Wat zijn jullie toekomstplannen?

Dumon: “Ik ben indertijd naar Hongarije gekomen om de taal te studeren, ik ben half Hongaars en opgegroeid in Nederland. Ik heb nog geen nieuwe baan, in mijn vrije tijd geef ik Nederlands- en Engelstalige rondleidingen in het kasteel van Gödöllő, een van de mooiste kastelen in Hongarije. Ik hoop daar nog vele Nederlandse gasten te mogen begroeten.”
 Iványi: “Ik wil verder met mijn hobby paardenfokkerij. Ik denk eraan hiervoor een eigen bedrijf op te zetten en zal zeker actief blijven in de paardenwereld. Gezien de Nederlandse positie in de paardenmarkt, zal ik dus zeker contact houden met Nederland.”

Martijn Homan, Landbouwrapad Boedapest

Medewerkers 1992-2014

Landbouwraden

- Jo Geurten 1992-1993
- Marinus Overheul 1993-1996
- Jean Rummenie 1997-1998
- Dzsingisz Gabor 1998-2005
- Jelle Landstra 2005-2010
- Martijn Homan 2010-2014

Landbouwattaché(s)

- Petra de Krijger 1996-1997
- Nicolette Koopman 2002-2003

Veterinaire Raden

- Ton Akkerman 1999-2001
- Jan Smak 2001-2004
- Alfred Braam 2004-2010

Agricultural Assistant

- László Iványi 1992-2014

Administratieve Medewerkers

- Angela Dammerman 1992-1993
- Helene Zwanenburg 1993
- Ilse Maessen 1993-1998
- Edith Oudt 1998-2003
- Jurriene Beihuisen 2003-2006
- Anja Leines 2005-2006
- Magda van Meegen 2006-2008
- Linda Nieuwenhoven 2009
- Edit Tökés 2009
- Daphne Dumon 2009-2014

Stagiair

- Arthur Kroon 1996

Rijkstraine

- Lieke Boekhorst 2013